

Prof. dr. Tine Germ

Izbrana poglavja iz zahodnoevropske umetnosti poznega srednjega in zgodnjega novega veka 2023/2024

SLIKARSKE REVOLUCIJE NA PRAGU NOVEGA VEKA: Rojstvo modernega koncepta tabelne slike v staronizozemskem slikarstvu

Izbrana poglavja bodo posvečena prelomnim dogajanjem v staronizozemskem slikarstvu, ko z Janom van Eyckom ter njegovimi sodobniki in nasledniki v umetnost vstopijo novi slikarski koncepti in se bistveno spremenita tako razumevanje slikarstva kot razmerje med sliko in gledalcem.

Z mojstrskim obvladovanjem oljnega slikarstva, ki nudi nove izrazne možnosti, Jan van Eyck izoblikuje značilen naturalistični pristop v obravnavi slikarske snovi, vendar je naturalizem le eden (praviloma najbolj izpostavljen) od vidikov njegovega opusa. Vzporedno in v neposredni odvisnosti od naturalističnega pristopa se oblikujejo tudi novo razumevanje vloge svetlobe in barve, prostora in perspektive, umestitve figur v prostor njihovih medsebojnih odnosov. Predvsem pa se z inovativnim razumevanjem slikarskega prostora in slike kot izseka iz realnega sveta oblikuje novo razmerje med gledalcem in sliko, med slikarjem in gledalcem ter novi načini gledanja in videnja slike, ki zaznamujejo moderno razumevanje slikarstva.

Vključeni bodo tudi najnovejši rezultati raziskav slikarske tehnike Jana van Eycka, pridobljeni ob zadnji restavraciji in tehničnih analizah *Gentskega oltarja*. Odprli bomo vprašanje Van Eyckovega poznavanja fizikalnih zakonitosti svetlobe, temeljnih načel optike in perspektive, ki temeljijo na antičnih spisih in arabskih priročnikih. Ob tem bomo odprli tudi vprašanje filozofskih in teoloških konceptov, povezanih z idejo gledanja, videnja in razodevanja, ki lahko osvetlijo fascinacijo Jana

van Eycka (in njegovih naslednikov) z vprašanjem vizualnosti staronizozemskega slikarstva in njegove večplastnosti.

Ob naštetih problemsko zasnovanih tematskih poglavjih s področja staronizozemskega slikarstva in njihovi kulturnozgodovinski kontekstualizaciji bo v okviru izbranih tem vključena tudi primerjava s sočasnim dogajanjem v italijanskem slikarstvu.

Priporočena literatura:

- Belting, Hans in Kruse, Christiane, *Die Erfindung des Gemäldes: Das erste Jahrhundert der niederländischen Malerei*, München 1994.
- Borchert, Till-Holger (ur.), *The Age of Van Eyck 1430-1530: The Mediterranean World and Early Netherlandish Painting*, Brugge 2001.
- Campbell, Lorne, *The Fifteenth-Century Netherlandish Paintings*. London/New Haven 1998.
- De Mey, Marc, Martens, Maximiliaan P. J. in Stroo, Cyriel (ur.), *Vision & Material. Interaction between Art and Science in Jan van Eyck's Time*, Bruselj 2012.
- Nash Susie, *Northern Renaissance Art* (Oxford History of Art), New York 2008.
- Panofsky, Erwin, *Early Netherlandish Painting*, 2 vol. Cambridge (Mass.) 1953.
- Praet, Danny, Martens Maximiliaan (ur.), *Ghent Altarpiece: Art, History, Science and Religion*, Veurne 2019.
- Rock, Jelle, *The Ghent Altarpiece: Research and Conservation of the Exterior*, Turnhout 2019.
- Turell, Noa, *Living Pictures: Jan van Eyck and Painting's First Century*, New Haven, 2020.

Dodatna literatura bo javljena sproti ob izvedbi izbranih poglavij.

Ljubljana, 12. 6. 2023